

OTDK-DOLGOZAT

2014

Miért gondolkodunk egyformán?

Társasági adózás trendjei a világban 2006-2011 között

Kézirat lezárva: 2014. március 26.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	1
2. Elméleti háttér	3
2.1. Az adó fogalma.....	3
2.2. Az adók gazdasági funkciói.....	3
2.3. Adók csoportosítása.....	3
2.4. A társasági adó.....	4
2.5. Globalizáció hatása, fontossága.....	4
2.6. Adóharmonizáció, mint trendeket befolyásoló tényező	5
2.7. A társasági adó változtatásának lehetséges hatásai	6
3. A vizsgált időszak fontosabb eseményei.....	7
4. A társasági adó változásának elemzése	9
4.1. A kiválasztott országok elemzése	9
4.1.1. Magyarország.....	10
4.1.2. Németország	12
4.1.3. Ausztrália	15
4.1.4. Amerikai Egyesült Államok	17
4.1.5. Oroszország.....	19
4.1.6. Kína.....	19
4.2. Globális elemzés.....	22
5. Összegzés	25
Forrásjegyzék	27

1.Bevezetés

A dolgozatomban a társasági adózási trendek változását vizsgálom a világban, történt-e elmozdulás, milyen irányban, illetve milyen mértékben, milyen ütemben. Ezeket a változásokat vajon milyen események váltották ki, milyen céllal történtek?

A társaságok adóterhei kulcsfontosságú tényezők a mai világban, hiszen a globalizáció egyre nagyobb mértéket ölt, amely fokozatosan bontja le a korlátokat az egyes országok közötti kereskedelem terén is, tehát egy globális világpiac kialakulása figyelhető meg. Ennek köszönhetően egyre nagyobb a verseny, amely a fogyasztók számára számos előnnyel járhat, mint például az árak csökkenésével, az egyre bővülő áruk és szolgáltatások kínálatával, azonban a vállalatok egyre nagyobb kihívásnak vannak kitéve. A versenyképességük fenntartása nem csak az ő felelősségük, hanem az államoké is, hiszen számos módszerrel tudják ezt befolyásolni. Az egyik ilyen tényező a társasági adó.

Az esetleges változásoknál rengeteg tényezőt kell figyelembe venni az országoknak a mérlegelésnél. Számolni kell a döntés állami bevételek alakulását befolyásoló hatásával, illetve hogy milyen változás következik be társaságok életében, működésében. Ezen tényezők figyelembe vétele mellett alkalmazkodniuk kell más országok rendszereihez is a társasági adó tekintetében a már említett versenyképesség miatt, illetve folyamatosan vizsgálni kell, hogy elérték-e a kívánt célt. A kutatásomat Magyarországra, Németországra, Oroszországra, az Amerikai Egyesült Államokra, Kínára és Ausztráliára fókuszálom.

Az országok kiválasztásánál a mintavétel során több szempontot is figyelembe vettem, a világ gazdaságban betöltött szerepet és a földrajzi diverzifikációt egyaránt. Hazánk, Magyarország mellett Németországot vizsgáltam a gazdasági fejlettsége, az Európai Unióban betöltött vezető szerepe miatt. Egyértelmű döntés volt számomra az Amerikai Egyesült Államok kiválasztása, hiszen vitathatatlan a világban a vezető szerepe, mind gazdasági, mind politikai szempontból. Az Amerikai Egyesült Államok mellett Oroszország egy másik erős gazdasági, politikai pólus a világban, ezért elengedhetetlennek véltem az ő elemzését is. Kína rendkívül érdekes, hiszen a gazdasági aktivitása szempontjából már megfigyelhető a kapitalizmus, és az adózás területén is, ám ennek ellent mond a politikai berendezkedése. Végül a választásom hatodik országgént Ausztráliára esett, mivel egyre vonzóbb célpont mind a bevándorlás, mint a tőkebefektetések szempontjából.

A dolgozatomat az adózás elméleti hátterének felvezetésével kezdem, majd vizsgálom a globalizáció hatását, jelentőségét a társasági adó kapcsán, illetve az Európai Unió életében egyre jelentősebb szerepet játszó adóharmonizációs igényt említem meg. Ezután felvázolom a társasági adópolitika változtatásának lehetséges elméleti hatásait, majd a kiválasztott hat országot elemzem a vizsgált időszakban, 2006-2011-ig, hogy a társasági adópolitikájuk hogyan alakult. Végezetül összességében elemzem a világtrendeket.

A dolgozatom során nem arra kívánom keresni a választ, hogy a vizsgált országok közül melyiknek kedvezőbb, vagy kedvezőtlenebb a rendszere a vállalatok szempontjából, hanem arra, hogy 2006-2011 közötti időszakban milyen trendszerű változások figyelhetők meg a világban a társasági adó kapcsán. A trendek változása mellett a kutatásommásik kérdése, hogy ezekre a trendekre vajon hatással volt-e a 2008-ban kitört gazdasági világválság. Az országok ilyen módon próbáltak-e könnyíteni a társaságok terhein ezzel is elősegítve a gazdasági aktivitás növekedését, vagy az esetleges változások ettől függetlenül következtek-e be.

2. Elméleti háttér

2.1. Az adó fogalma

Különféle adókkal találkozunk a mindennapi életünk során, rengeteg adónak vagyunk alávetve, azonban sokszor nincsenek tisztába vele az emberek, hogy mi is pontosan, hogy miért is kell fizetnünk. Az alábbi két definíció érthetően, jól meghatározza az adó fogalmát.

Dr. Galántainé (2006. 17.o.) alapján *„az adó az állam által jogszabályban, egyoldalúan megállapított, kényszer útján behajtható, közvetlen ellenszolgáltatás nélküli, folyamatos vagy egyszeri fizetési kötelezettség, állami bevétel.”*

Földes (2005. 28.o.) alapján *„az adó, mint hatalmi-vagyoni viszony a közszükségletek fedezésére létrehozott vagyoni mozgás, amely a modern államokban a központosított újraelosztás legfontosabb eszköze.”*

2.2. Az adók gazdasági funkciói

Dr. Galántainé (2006) az adók szükségszerűségét, a közgazdaságtani funkciót az alábbi módon fogalmazza meg: az adók egyrészt fiskális-fedezeti funkcióval rendelkeznek, azaz az államháztartási bevételek jelentős részét adják, másrészt az elosztási és újraelosztási funkciójának köszönhető az államháztartás és a gazdasági szféra, valamint a gazdasági szereplők közötti jövedelemátcsoportosítás. Ezeken felül az adók befolyásolják a fogyasztást, ami az állam preferenciát képesek érvényesíteni, illetve az adók rendelkeznek arányosítási funkciókkal, amelyek a pozitív externáliák kezelését teszik lehetővé. Végül az adót, mint gazdaságirányító pénzügyi eszközt kell megemlíteni, hiszen adókon keresztül képesek az államok különböző gazdaságpolitikai célokat elérni.

2.3. Adók csoportosítása

Az adókat számos módon csoportosíthatjuk. A tárgya szerint lehet jövedelmet, vagyont vagy fogyasztást terhelő adó. Az adóteher-viselés alapján vannak direkt, azaz közvetlen, és indirekt, azaz közvetett adók. Az adóztatás jogosultsága alapján központi, a kormányzat más szintjén lévő regionális adók és vegyes adókról beszélhetünk. A felhasználásuk alapján lehetnek általános vagy céladók, az adóalanyok szempontjából pedig természetes személyesek

terhelő, vagy jogi személyek, egyéb szervezetek által fizetendő adók. Az adórendszerben betöltött szerepük alapján beszélhetünk rendes és rendkívüli adókról, az üzemgazdasági hatása alapján pedig költségeket befolyásoló, árbevételt érintő, jövedelemre-nyereségre ható, valamint nyereség felhasználását alakító adókról. Végül az adómegállapítás módja alapján is rendszerezhetjük őket: önadózással, kivetéssel, levonással, beszedéssel megállapított adók.. (Dr. Galántainé,2006)

2.4. A társasági adó

A társasági adó jövedelmet érintő, direkt, központi, általános adó, az adóalanyok szempontjából a jogi személyek, egyéb szervezetek kategóriába tartozik. A társasági adó rendes és jövedelemre-nyereségre ható adó.(Dr. Galántainé,2006)

A társasági adó adóalanyai a társasági formába szervezett gazdasági vállalkozások, illetve néhány jogi személyiséggel rendelkező más szervezet. A társasági adó direkt adó, és a társaság jövedelemadójának is szokták nevezni, hiszen a vállalkozás nyeresége esik alá. A társasági adó mértékének megállapításánál két elvet lehet követni. Az első a progresszív adóztatás, vagyis minél nagyobb a vállalat nyeresége, annál nagyobb kulcs kerül alkalmazásra. A legtöbb országban azonban az arányos (lineáris) társasági adózás van érvényben. Ebben az esetben is sokszor előfordul, hogy egy kisebb nyereségtömeg esetén alacsonyabb adókulcsot alkalmaznak a kisvállalatok ösztönzőjeként. (Stiglitz,2000)

2.5. Globalizáció hatása, fontossága

A társasági adó vizsgált országokban megfigyelhető trendjeinekelemzése előttfontos megvizsgálunk, hogy miért van rendkívül jelentős szerepe egy adott ország életében a társasági adópolitikaváltoztatásának. Nem csupán az állam bevételeinek változását befolyásolja ezzel, hanem számos más hatással is jár, amelyet A társasági adó változtatásának lehetséges hatásai részben fejtek ki.Mindezek háttérében a globalizáció, az egységes világpiac kialakulása áll.

A globalizáció hatására kialakult globális piacokon egyre erősödő verseny figyelhető meg a vállalatok és az egyes országok között.A globális integrációnak köszönhetően megjelentek transznacionális vállalatok, amelyek olyan termelő, vállalkozó szervezetek, akik a források és tevékenységek globális optimalizálására törekednek, és nagy mobilitás, rugalmasság jellemzi

őket. Az ENSZ azon vállalatok tekinti transznacionálisnak, amelyek tevékenységük legalább 25%-a több mint egy országban zajlik. Kutatások szerint a világtermelésnek közel 20%-a, a világkereskedelem közel 70%-a kapcsolódik valamilyen módon hozzájuk. Látható, hogy meghatározó szerepet töltenek be a világgazdaságban, és ilyen vállalatok esetén rendkívül fontos lehet, hogy egy adott országnak milyen is a társasági adópolitikája. (Palánkai et al. 2011)

A globalizációra, az egész világot átszövő gazdasági, kereskedelmi tevékenységekre nagyon jó példát mutat be (Mészáros,2010) Kína és az Európai Unió kapcsán. 2008 szeptemberében az Európai Unió leállította a beáramlását a kínai ruházati és cipőipari termékeknek, mondván, hogy az év során rendelkezésre álló kvótáját már kitöltötte. Természetesen Kína ezt nem hagyta válasz nélkül, és retorzióként megnehezítette a Kínában működő európai vegyesvállalatoknak az adminisztrációs kötelezettségeit. Erre reagálva az ott működő európai cégek kapacitáscsökkentettek, és voltak, akik ki is vonultak. Végül rendeződött a vita, az Európai Unió megemelte a kínaiak által behozható termékek kvótáját, Kína pedig új üzemek megnyitását engedélyezte, illetve megnyitotta személyautó-piacát az európai prémium márkák előtt. Ebből a példából jól látszik, hogy milyen jelentős mértékű a mai világban már a globalizáció, milyen függések vannak az egyes országos között, és mennyire érzékeny, sebezhető tud lenni ez a kapcsolat.

2.6. Adóharmonizáció, mint trendeket befolyásoló tényező

Az adóharmonizációra való igény egyre erősebben jelenik meg az Európai Unió részéről, aminek fő célja a négy alapszabadság (áru, szolgáltatások, munkaerő, tőke) azonos versenyfeltételek mellett történő biztosítása. Ez az adóharmonizációs törekvés a társasági adózásban is megfigyelhető, ami a tagállamok közötti káros adóverseny megakadályozását kívánja elérni, illetve célja, hogy a fő versenytársakkal, USA-val és Japánnal az Európai Unió egységesen, erőteljesebben tudja felvenni a versenyt. (Hodžić, 2011)

A Tanács 1990-ben két irányelvet és egy egyezményt is elfogadott ennek kapcsán. A fúziós irányelv értelmében az átalakulási tökenyereség halasztható, aminek célja a tagállamok vállalkozásaitálakulásához, vagyonátruházásához kapcsolódó adózási akadályoknak a megszüntetése. A másik az anya-leányvállalati irányelv, amelynek értelmében a leányvállalat nyereségét a tevékenység helyén kell megadóztatni, és az anyavállalat országa erre az adózott nyereségre további adót nem vethet ki. A Választott Bírósági Egyezmény célja, amely a

Közösségen belül alkalmazható multilaterális egyezmény, hogy a kapcsolt vállalkozások kettős adóztatását elkerüljék az elszámolási árak hatósági felülvizsgálatával. (Dr. Galántainé,2006)

A társasági adórendszerek harmonizálásának fontos lépése volt a 2001-ben bevezetett Közös Konszolidált Társasági Adóalap, amely lehetővé tette a vállalatoknak, hogy a közös piacon oly módon végezzék tevékenységüket, hogy a különböző tagállamokban azonos módon számíthassák ki a társasági adóalapjukat. Ezzel ez intézkedéssel is a tagországok közötti káros adóverseny elkerülését kívánták elérni, és elősegíteni a harmonizációt.(Hodžić, 2011)

Látható, hogy eddig is történtek lépések a társasági adó harmonizálására az Unión belül, és az igény, a törekvés megvan a tagállamok társasági adórendszerének harmonizálására. Eddig átfogó eredményt azonban nem értek el, viszont a jövő szempontjából mindenképp szem előtt kell tartanunk a harmonizáció igényét, jelenlétét, mint lehetséges jövőbeni trendeket befolyásoló tényezőt.

2.7. A társasági adó változtatásának lehetséges hatásai

Egy országnak számos pozitív és egyszerre negatív következménnyel kell számolni, ha meg kívánja változtatni a társasági adózásának a rendszerét, a kulcs mértékét, ezzel befolyásolva egyszerre az állami bevételeket, a vállalkozások terheit, az ország megítélését a külföldi befektetők szempontjából. Egy változtatásnak igen összetett hatása lehet, amelyet fontos előre felmérni, ám a folyamatos ellenőrzés, az eredmények kiértékelése, a visszacsatolás ugyanúgy elengedhetetlen.

A társasági adó mértékének változtatása, az adókedvezménybe, adómentességbe újabb iparágak, vállalatok bevonása, illetve a már meglévő kedvezmények eltörlésének elsősorban az állam bevételeire van hatása. Magasabb adókulcs alkalmazásának, vagy az adóalap kiszélesítésének egyik fő célja az állami bevételek növelése lehet. Ám a kép ennél összetettebb, sokkal több következménnyel járhat a változtatás. Így nem jelenthetjük ki, hogy ezen intézkedésekkel egyértelműen növelni tudja egy ország az adóbevételeit.

Az OECD (2009a)számos hatását, következményét említi egy esetleges társasági adókulcsemelésnek, amellyel az adott ország döntéshozóinak számolnia kell. Magasabb társasági adókulcs alkalmazása rendkívüli módon meg tudja drágítani a vállalkozásba bevonható tőkét, hiszen a magasabb adókulcs alkalmazása miatt alacsonyabb lesz az adózás

utáni eredmény, ezzel csökken a vállalatba befektetett tőke hozama. Ennek hatására kevésbé lesznek tőkeerősek a vállalatok, amelyek a bérek csökkenésében, kevesebb munkavállaló alkalmazásában, a termékek drágulásában csapódhat le. Az alacsonyabb bérek, illetve a munkanélküliség növekedése az ország gazdasági mutatóit negatívan befolyásolhatják, az árak növekedése pedig az adott vállalat versenyképességét ronthatják. A globális világpiacok kialakulásáról, a hazai vállalatok versenyképességének megőrzésének jelentőségéről már korábban említést tettem a Globalizáció hatása, fontosságacímű részben.

Azelőbbieken említett OECD (2009a) számos más következményt is említ a társasági adókulcs emelésével kapcsolatban. Egyik ilyen következmény, hogy befolyásolja a külföldi vállalatok letelepedési kedvét az adott országban. A mai világban az országok elég erős versenyben vannak, hogy minél több vállalatot vonzzanak be, hiszen annál több bevétele származhat az országnak ezen vállalatokat terhelő adók kapcsán, illetve az így teremtett munkahelyek is pozitív hatással vannak az adott országra, az ország lakosságának megélhetésére, életszínvonalára. Ez a következmény rögtön rámutat arra a tényre, hogy magasabb adókulcs nem egyenlő feltétlenül ebből származó magasabb adóbevétellel. A külföldi vállalatok letelepedésének figyelembe vétele mellett másik fontos következmény, amit mérlegelni kell, hogy a magasabb társasági adó terhe csökkentheti a vállalatoknak az innovatív tevékenységét. Magasabb társasági adó esetén kisebb adózás utáni hozammal jár egy ilyen jellegű befektetés, ami a vállalatokat sokszor az innovatív tevékenység elhanyagolására kényszeríti. Ez a következmény pedig nem csak a vállalat szempontjából káros, hanem az adott ország számára is, hiszen hosszú távon versenyhátrányt okoz a többi, innovációt elősegítő, támogató országokkal szemben.

3. A vizsgált időszak fontosabb eseményei

A kiválasztott országok elemzése előtt fontos áttekinteni, hogy a vizsgált időszakban, 2006-2011 között milyen jelentős gazdasági, politikai események történtek a világban, amik befolyással lehettek az országok adópolitikai döntéseire.

2007-ben az Európai Unió két új taggal bővült, Bulgáriával és Romániával. europa.hu (2013) Ezzel bővült az Európai Unió belső piaca, és az adórendszere még diverzifikáltabbá vált, a már említett adóharmonizációs törekvések még inkább indokoltabbakká váltak.

Kétségtelenül a vizsgált időszak legmeghatározóbb, legjelentősebb történése a 2008-ban kirobbant gazdasági világválság. Az amerikai másodrendű jelzálogpiacról indult ki, amely pár hónap alatt elérte a globális pénzügyi rendszer összes résztvevőjét vagy közvetlenül, vagy közvetve a költségek emelkedése és az egész világon eluralkodó bizalmatlanság által. Az egész világnak a kereslet hirtelen beszűkülésével kellett szembenéznie, a megdráguló, és egyre nehezebben megszerezhető hitelekkel, amik több reálgazdasági ágazatot is súlyos pénzügyi helyzetbe hoztak. (MTA Világgazdasági Kutatóintézet,2009)

Az országoknak számos válságintézkedést kellett hozniuk, köztük a társasági adó kapcsán is. A következő fejezetben konkrét példákon keresztül vizsgálom meg a világban megfigyelhető társasági adózási trendeket az általam hat kiválasztott országban,a 2006-2011-es időszakban, illetve a 2008-as válság befolyásoló hatását figyelem meg.

4. A társasági adó változásának elemzése

4.1. A kiválasztott országok elemzése

Az elméleti felvezetést követően most konkrét példákat elemezve mutatom be, hogy milyen változások következtek be a vizsgált időszakban a társasági adó rendszerekben, milyen azonnal érezhető hatásai voltak, milyen trendszerűségek figyelhetők meg.

Az elemzésre kiválasztott hat ország: Amerikai Egyesült Államok, Ausztrália, Kína, Magyarország, Németország és Oroszország. Döntésemben, hogy hazánk mellett mely országok szerepeljenek a mintavételben, egyrészt szerepet játszott a földrajzi diverzifikáció, de több szempont is befolyásolta. Az Amerikai Egyesült Államok és Oroszország a világban betöltött vezető szerepük, mint gazdaságilag, mint politikailag döntő tényező volt a kiválasztásuknál. Németországot érdemes elemezni az Európai Unióban betöltött erős, vezető szerepe, illetve gazdasági stabilitása miatt. Kína gazdasága egyre erősödik, egyre nagyobb szerepet játszik a világkereskedelemben, Ausztrália pedig egyre vonzóbb ország a munkaerő és a tőke szempontjából is.

Az 1. ábrán jól látható, hogy 2006-2011-ig mely években, mely országoknál történt változtatás a társasági adó mértékében, azonban ez még nem nyújt nekünk kellő információt. Fontos az adott országok rendszerének, döntésének részletes elemzése.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Amerikai Egyesült államok	40%	40%	40%	40%	40%	40%
Ausztrália	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Kína	33%	33%	25%	25%	25%	25%

Magyarország	16%	16%	16%	16%	19%	19%
Németország	38,34%	38,36%	29,51%	29,44%	29,41%	29,37%
Oroszország	24%	24%	24%	20%	20%	20%

1. ábra: Társasági adókulcsok–Saját készítésű ábra, forrás: KPMG (2014)

4.1.1. Magyarország

Magyarország társasági adó rendszerében a 2010-es év hozott nagy változást. A 2010. évi XC. törvény 13.§, amely 2010. augusztus 16-tól hatályos, kimondja, hogy a társasági adókulcs mértéke 19%, az 500 millió forintot meg nem haladó adóalap mértékéig pedig 10%.

2006 során a társasági adó mértéke 16% volt, ám ehhez még hozzájárult 2006. szeptember 1-jétől 4%-os szolidaritási adó is. Azon vállalatok, akiknek a pozitív adóalapjuk nem érte el az 5 millió forintot, a 16%-os kulcs helyett alkalmazhatták a 10%-ot. Ezen értékek 2007 során nem változtak, azonban 2007. január 1-jétől bevezetésre került az Európai Unió által is támogatott minimális társasági adó rendszere. Ennél a rendszernél a minimális társasági adóalapot a következő módon kell kiszámítani: az árbevételt kell korrigálni az ELÁBÉ-val, a közvetített szolgáltatások értékével, illetve még egyéb korrekciós tételekkel, és a minimálisan fizetendő társasági adó összege az így megkapott adóalap 2%-a. (KPMG,2007)

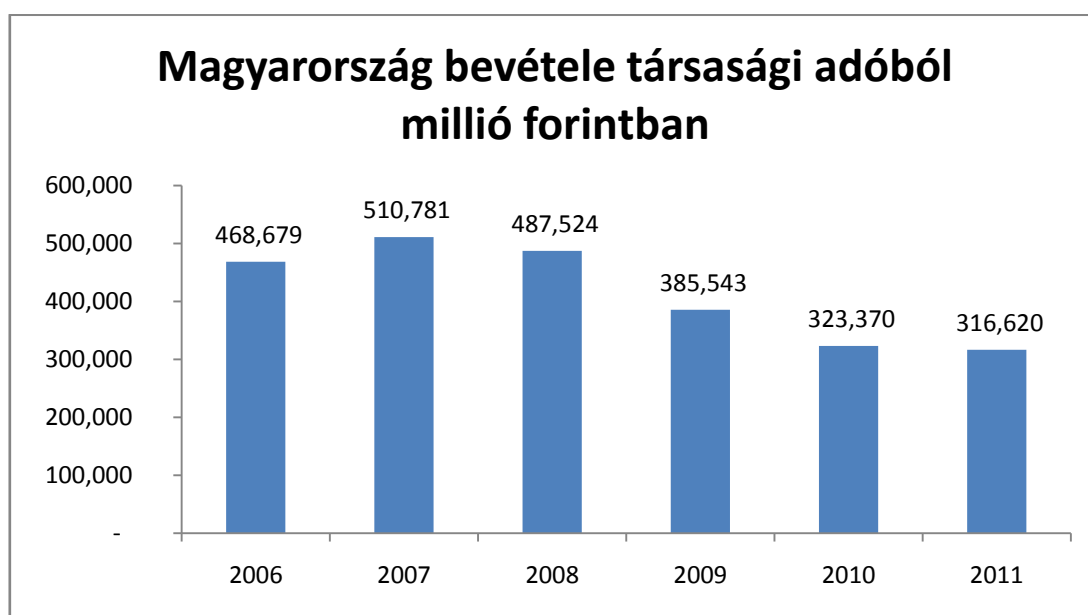
A 2008 és 2009-es év sem hozott különösebb változást, ugyanúgy megmaradt a 4%-os szolidaritási adó, a 16%-os és 10% kulcs alkalmazása, azonban az eddig alkalmazott pozitív adóalap felső határa, aminél a 10%-os kedvezményes kulcs alkalmazható volt, megváltozott. Az eddigi 5 millió forint helyett 50 millió forintra növelték. (KPMG,2009)

A nagy váltást Magyarország társasági adózásában a már említett 2010-es év hozta. Eltörölték a 4%-os szolidaritási adót, azonban a 16%-os kulcsot 19%-ra emelték. A 10%-os kedvezményes kulcs alkalmazásának lehetősége megmaradt, ám az erre vonatkozó pozitív adóalap maximális értékét megemelték 500 millió forintra. (KPMG,2010)

Magyarország az általam vizsgált időszakban társasági adózásában több fontos intézkedést is végrehajtott: bevezette a minimális adó rendszerét, eltörölte a szolidaritási adót, megemelte

19%-ra a társasági adó mértékét, a kedvezményes 10%-os adókulcs alkalmazásához szükséges pozitív adóalap felső határának folyamatos emelésével pedig végül elérte az 500 millió forintot.

A 2. és 3. ábra elemzésével jobban látható Magyarország társasági adópolitikája változásának hatása az állami bevételre. Az 2. ábra millió forintban mutatja társasági adóból származó bevételeinek alakulását.

2. ábra: Magyarország bevétele társasági adóból millió forintban–Saját készítésű ábra, forrás: OECD (2013a)

A 3. ábrán a társasági adóból származó jövedelem alakulását láthatjuk az ország GDP-jéhez viszonyítva.

3. ábra: Magyarország bevétele társasági adóból a GDP százalékában–Saját készítésű ábra
forrás: OECD (2013b)

Magyarország társasági adóbevételének vizsgálatánál két nagy esést figyelhetünk meg, először 2009-ben, amikor az előző évi bevétel 79%-ára esett vissza, majd ezt követően 2010-ben, amikor a 2009-es évhez képest 84%-ra esett. Az első hatás a 2008-as válság kirobbanásával magyarázható. A második csökkenés érdekes, több hatással figyelhető meg. Egyrészt a 2008-as válság elhúzódó hatása, másrészt a társasági adókulcs változtatása. 2010-ben emelték az adókulcsot 19%-ra, amelyből az következne, hogy növekednie kellett volna a bevételnek, ám a 4%-os szolidaritási adót eltörölték, illetve 500 millió forint pozitív adóalapig csak 10%-os kulcs terhelte a vállalatokat, így érhető, hogy miért is nem következett be ez a növekedés. A 2. ábrán látható változást támasztja alá a 3. ábra is, ahol 2008-ról 2009-re 0,3 százalékponttal, 2009-ről 2010-re pedig 1,1 százalékponttal csökkent Magyarország bevétele társasági adóból a GDP-jéhez viszonyítva.

4.1.2. Németország

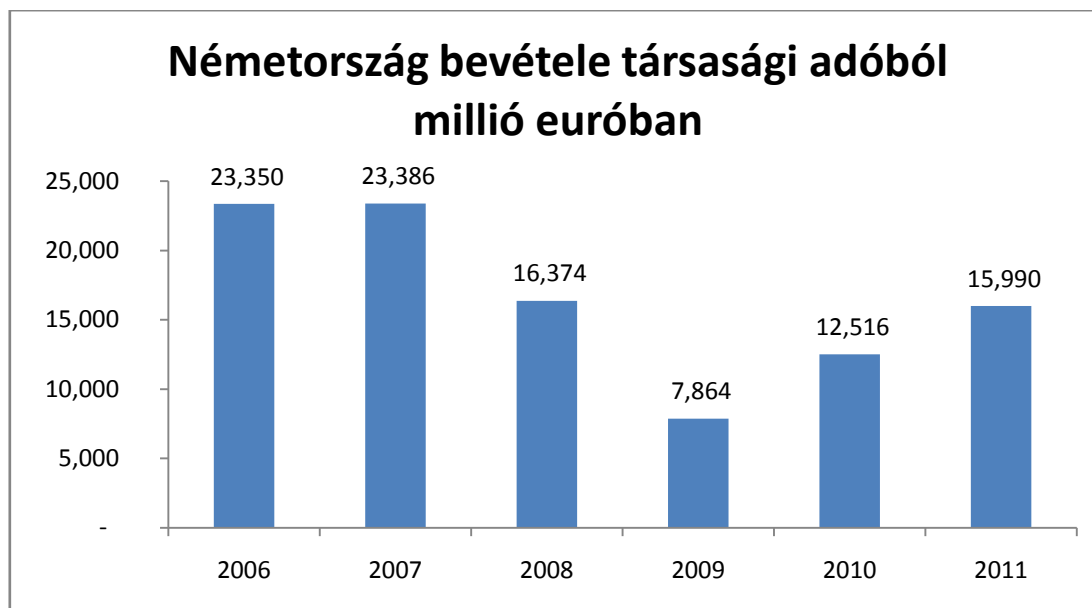
Németország az általam vizsgált időszakban, 2006 és 2011 között egyszer hajtott végre változtatást a társasági adózási rendszerében, mégpedig 2008-ban, mikor is 10%-kal csökkentette a társasági adó központilag meghatározott rátáját 25%-ról 15%-ra, így elérte a legalacsonyabb rátát a G7 országok közül. Ezzel a vállalatok összes adóterhelését 30 % alá szorította, az eddigi 40%-hoz képest. (Busching, 2007)

Németországban a társasági adó alanyai a társasági-törvényben felsorolt alábbi vállalkozási típusok: részvénytársaságok (AG), korlátolt felelősségű társaságok (GmbH), valamint tőketársaságok (KGaA). Rezidensnek, azaz székhellyel rendelkezőnek tekinthetők azok a vállalatok, amelyeknek a vezetése Németországban van, azonban a nem rezidens vállalatok is adóalanyai a német társasági adónak, ha német forrásból származó jövedelemmel rendelkeznek. Ebben az esetben ugyanazok az adószabályok vonatkoznak rájuk, mint a rezidens vállalatokra. (dr. Bessenyei et al. 2005)

Németországban a társaságokat terhelő adóterhek különböző tényezőkből adódnak: a társasági adó, a szolidaritási hozzájárulás, amely a társasági adókulcs 5,5%-t teszi ki, illetve a helyi iparűzési adó, ami földrajzi elhelyezkedés függvényében változik. 2008-at megelőzően a társasági adó 25% volt, az ebből számolt szolidaritási hozzájárulás 1,375%, a helyi iparűzési adó pedig a földrajzi elhelyezkedést függvényében 13,04-20% között mozgott. Ekkor még a helyi iparűzési adó költség tételként elszámolható volt az üzemi eredmény terhére. (KPMG, 2007)

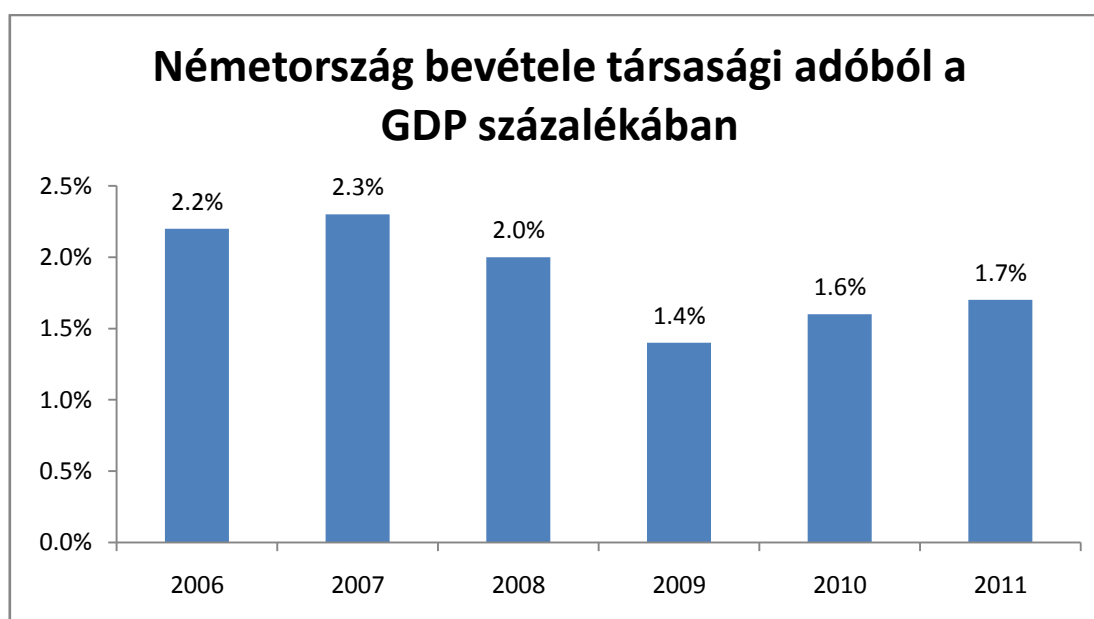
2008 nagy változást hozott a németországi vállalatok életében, ugyanis 25%-ról 15%-ra csökkentették a társasági adó kulcsát, ezzel a szolidaritási hozzájárulást is csökkent, amely az adókulcs 5,5%, azaz 1,375%-ról 0,825%-ra esett az értéke. A helyi iparűzési adó a területi elhelyezkedés függvényében 2008. január elsejétől kezdve 7-17,15% között mozgott. A másik nagy változás a helyi iparűzési adót érintette, ugyanis ettől kezdve már nem volt levonható az üzemi eredményből. (KPMG, 2008)

Ennek a csökkentésnek a hatását a bevételek szempontjából jól mutatja a 4. és 5. ábra, amelyek OECD adatok alapján készültek. A 4. ábra millió euróban mutatja Németország társasági adóból származó bevételeinek alakulását.

4. ábra: Németország bevétele társasági adóból millió euróban–Saját készítésű ábra, forrás: OECD (2013a)

Az 5. ábra a társasági adóból származó jövedelem alakulását szemlélteti az ország GDP-jéhez viszonyítva.

5. ábra: Németország bevétele társasági adóból a GDP százalékában–Saját készítésű ábra
forrás: OECD (2013b)

A 4. ábrán megfigyelhető, hogy a 2008-as társasági adóbevétele Németországnak 70%-ra esett vissza az előző évhez képest, amely bevétel csökkenése a társasági adó

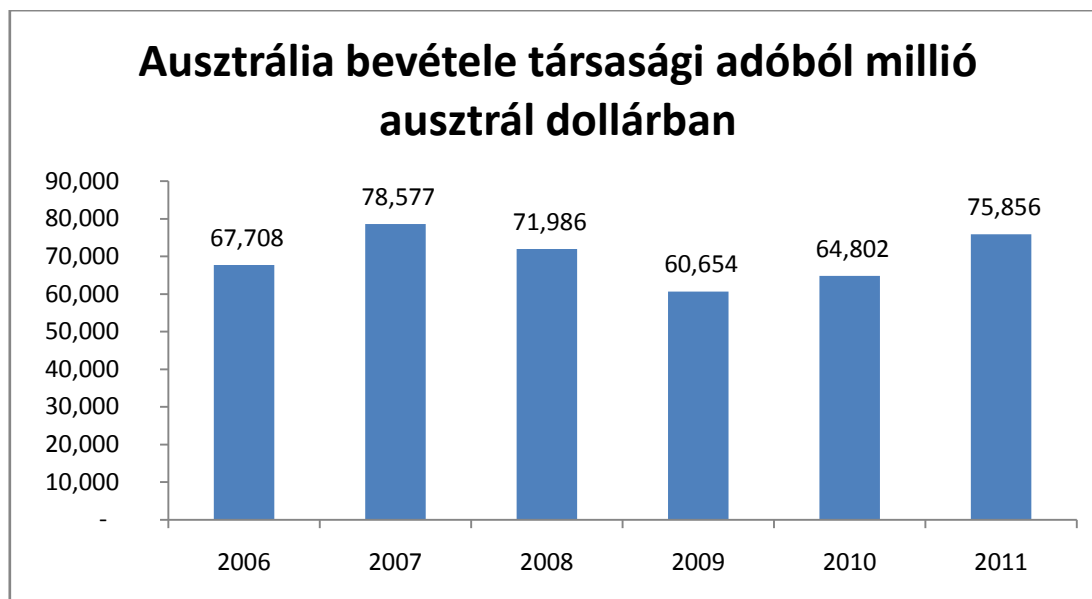
csökkentéséneltulajdonítható. Másik nagy esést okozott a 2009-es év, mikor az előző évhez képest 48%-ára esett vissza, így összességében a 2009-es bevétel 2007. évinek csupán a 34%-át érte el. A 2009-es éves társasági adó bevétel csökkenése a 2008 szeptemberében kirobbant gazdasági világválság hatásával magyarázható. Ezt támasztja alá az 5. ábra is, ahol a társasági adóból számított bevétel a GDP-hez viszonyítva 2008-ban 0,3 százalékponttal csökkent az előző évhez képest, 2009-ben azonban még nagyobb mértékben, 0,6 százalékponttal. Így a társasági adó csökkentésének, valamint a válságnak köszönhetően 2007-ről 2009-re 0,9 százalékponttal csökkent Németország bevétele a társasági adóból a GDP-jéhez viszonyítva.

4.1.3. Ausztrália

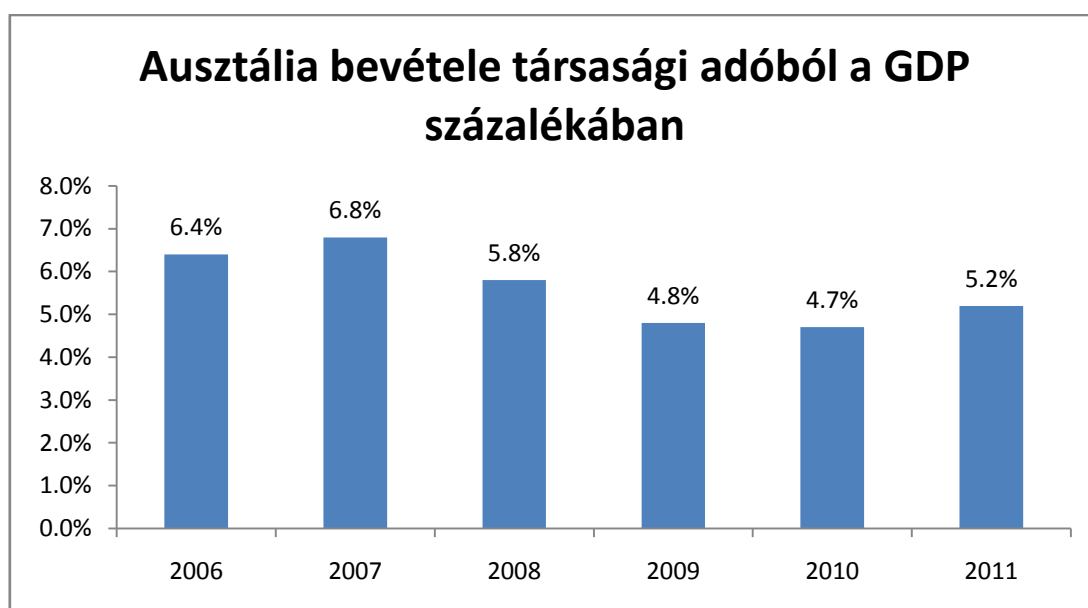
A vizsgált országok között Ausztrália az az ország az Amerikai Egyesült Államok mellett, ahol a vizsgált időszakban nem történt változtatás a társasági adókulcs mértékében.

A társasági adókulcs mértéke 30%, amely egyaránt vonatkozik a hazai és külföldi vállalatokra, azonban a külföldi vállalatoknak csak az ausztrál forrásból származó jövedelmük alapján kell társasági adót fizetniük. A külföldi vállalatok adóztatása esetén figyelnek, hogy ne forduljon elő kettős adóztatás, és betartsák az ezzel kapcsolatos nemzetközi egyezményeket. A külföldről származó jövedelmet mentesítik ezen adó alól, illetve a külföldi adó jóváírásának a lehetőségét nyújtják bizonyos esetekben. (KPMG,2007)

A 6. és 7. ábra is a kiegyensúlyozottságot mutatja az ausztrál társasági adóbevétel tekintetében. Az 6. ábra ausztrál dollárban mutatja társasági adóból származó bevételeinek alakulását, a 7. ábra pedig ennek a bevételnek az alakulását az ország GDP-jéhez viszonyítva. Magyarországhoz és Németországhoz hasonlóan itt is megfigyelhető a 2008-as válság hatása a 2009-es társasági adó bevétele tekintetében, hiszen 2009-ben az a bevétel 2008-as bevételhez képest a 84%-ra esett. Ez a csökkenés a GDP-hez viszonyítva is megfigyelhető a 7. ábrán, hiszen 1%ponttal esett 2008-hoz képest 2009-re.

6. ábra: Ausztrália bevétele társasági adóból millió ausztrál dollárban–Saját készítésű ábra
forrás: OECD (2013a)

7. ábra: Ausztrália bevétele társasági adóból a GDP százalékában–Saját készítésű ábra, forrás: OECD (2013b)

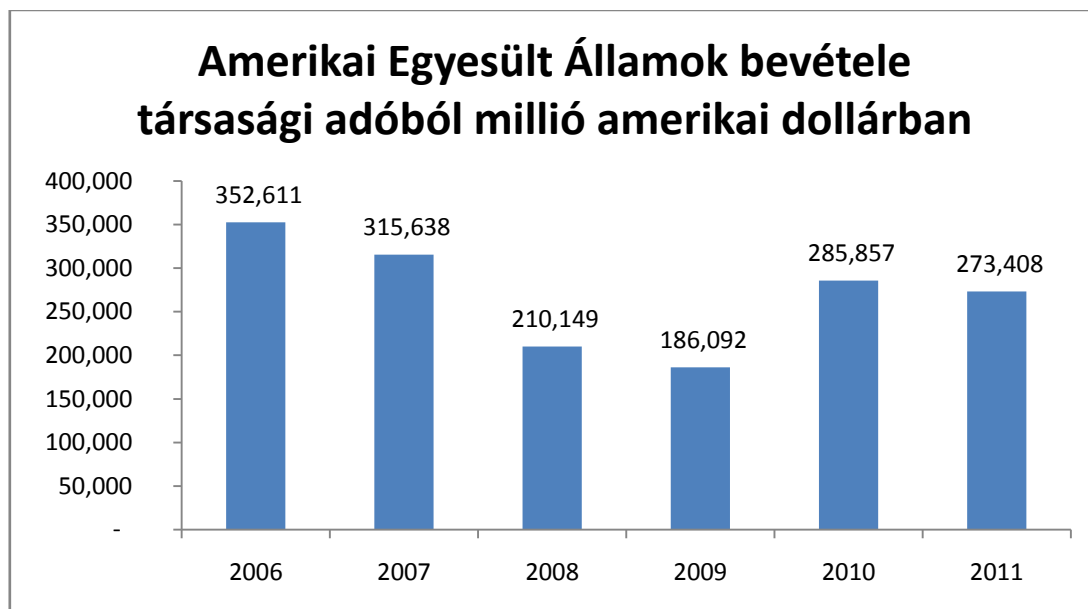
4.1.4. Amerikai Egyesült Államok

Az Amerikai Egyesült Államok a vizsgált országok közül Ausztráliához hasonlóan nem változtatott a társasági adójának a mértékén.

A szövetségi adókulcs 35%, azonban e felett vethetnek ki az állami és helyi hatóságok istársasági adót, amelynek mértéke 1-12% között lehet. Átlagosan 7,5% ez az érték, azonban ez eltérhet a földrajzi elhelyezkedéstől függően. Átlagosan az Amerikai Egyesült Államokban a nettó effektív társasági adókulcs, amely a társaságokat terheli 40%, ezzel igen magas terhet róva a vállalatokra. Ez az értéket jelenik meg az 1. ábrais, ahol a vizsgált országok társasági adókulcsának ábrázolása látható 2006 és 2011 között. (KPMG,2006)

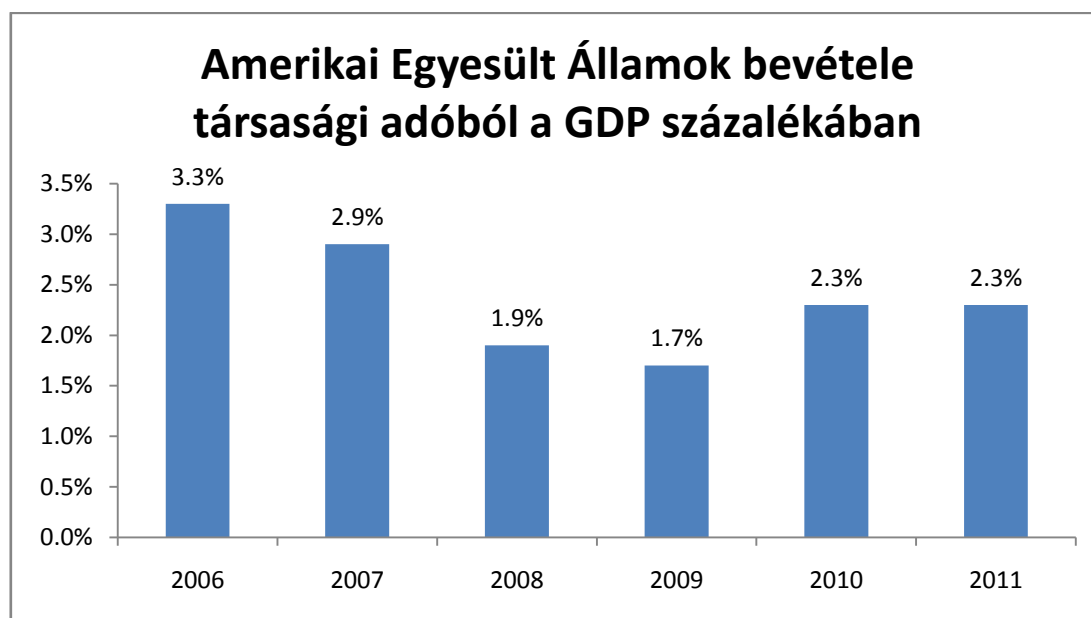
Magyarországhoz hasonlóan itt is alkalmazzák minimum adózás rendszerét. Az Amerikai Egyesült Államokban ebben a rendszerben alacsonyabb adókulcsot, 20%-ot alkalmaznak, viszont bővített adóalapot vesznek ilyenkor figyelembe.

A 8. és 9. ábra az előző három elemzett országhoz hasonlóan OECD adatok alapján készültek. Az 8. ábra millió amerikai dollárban mutatja az Amerikai Egyesült Államok társasági adóból származó bevételeinek alakulását.

8. ábra: Amerikai Egyesült Államok bevétele társasági adóból millió amerikai dollárban–Saját készítésű ábra
forrás: OECD (2013a)

A 9. ábra a társasági adóból származó jövedelem alakulását mutatja az ország GDP-jéhez viszonyítva.

9. ábra: Amerikai Egyesült Államok bevétele társasági adóból a GDP százalékában–Saját készítésű ábra
forrás: OECD (2013b)

Két nagy zuhanás figyelhető meg az adatokban, először a 2008-as bevételben, amikor az előző évihez képest 67%-ra esett vissza, másrészt 2009-ben, amikor 2008-hoz képest 89%-ra csökkent. Összességében 2009-ben a 2007-es bevétel csupán 59%-át kapta az ország. Annak ellenére történt ez a két lépcsős zuhanás, hogy az Amerikai Egyesült Államok nem változtatott a társasági adó mértékén. A 9. ábra adatai is alátámasztják ezt a megfigyelést, ugyanis 2007-ről 2008-ra 1 százalékponttal, 2008-ról 2009-re 0,2 százalékponttal esett az USA társasági adó bevétele a GDP-jéhez viszonyítva. Mindkét esésnél közre játszott a 2008 szeptemberében kirobbant válság, ami igaz, az előzőekben elemzett országoknál 2008-ban még nem fejtette ki hatását társasági adóbevétel csökkenés tekintetében ilyen mértékben, viszont maga a válság az USA-ból indult ki, így érthető, hogy már a 2008-ban látszódik ez a csökkenés.

4.1.5. Oroszország

Oroszországban 2006-ban a társasági adó mértéke 24% volt, amely két komponensből állt össze. Egyrészt a szövetségi társasági adóból, amely 6,5%-os mértéket ért el, másrészt a regionális társasági adóból, amely 17,5%-os volt. Ez a 17,5% csökkenthető volt 13,5%-ra abban az esetben, ha az adózó az állam által kijelölt speciális tevékenységet folytatta. A 24%-on felül a vállalatokat külön helyi adó már nem terhelte. (KPMG,2006)

A 2009-es év hozott változást az ország társasági adózásában, amikor a 24%-os rátát 20%-ra csökkentették le, de ezen felül helyi adót már nem szabtak ki a vállalatokra az előző évekhez hasonlóan. A 20%-os ráta kétrészből tevődik össze, egyrészt a szövetségi társasági adóból, ami 2%, másrészt a regionális társasági adóból, amely 18%. A kedvezmény nem szűnt meg azon vállalatoknak, akik állam által meghatározott speciális tevékenységet folytattak, őket nem 18%-os regionális társasági adó terhelte, csupán 13,5%-os. (KPMG, 2009)

A vizsgált országok közül Oroszország az, akinél kijelenthetjük, hogy a társasági adót a 2008-as válság kezelésének intézkedéseként csökkentették. Az OECD (2009b) átfogó elemzést ad Oroszországról, mely a társasági adó csökkentését, mint válságkezelő intézkedést említ meg. A csökkentéssel egyidejűleg bejelentette Oroszország, hogy a vállalkozásokat garanciákkal kívánják majd segíteni a válság túlélésében, azonban pontos részleteket, összegeket, kritériumokat nem árultak el. A társasági adó csökkentésének rövid távú célja, hogy rövidtávon növeljék a keresletet, bár ennek a célnak az elérése kérdéses a kedvezőtlen keresleti környezet miatt. A hosszú távú célja pedig a növekedést elősegítése.

Oroszországra vonatkozóan a társasági adóbevételek összegszerű adatai a vizsgált években nem voltak elérhetőek.

4.1.6. Kína

Németországhoz hasonlóan, Kínában is a 2008-as év hozott jelentős változást a társasági adózás kapcsán. Nem csak az adó mértékében figyelhető meg változást, hanem az egész adózási politikájuk más irányt vett a külföldi vállalatok kapcsán.

A társaságokat terhelő adó Kínában két komponensből áll, egyrészt az állam által meghatározott társasági adóból, illetve a helyi iparüzési adóból. A helyi iparüzési adó a helyi

önkormányzatok által azonban átvállalható, vagy redukálható, mindez az adott földrajzi elhelyezkedés függvénye. (KPMG, 2006)

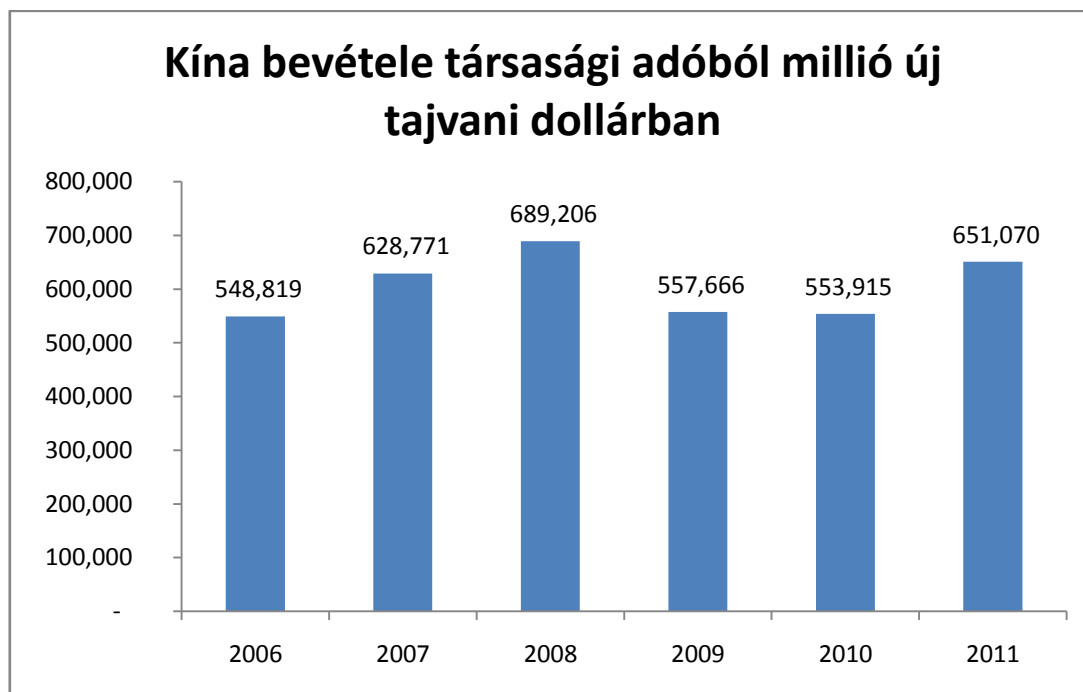
Kína 1991 júliusától egészen 2007-ig a társasági adózás tekintetében különböző mértékben rótt terheket a hazai, illetve a külföldi vállalatokra. Rendkívül nagy kedvezményeket élvezhettek a külföldi vállalatok, hiszen nekik nem kellett a teljes sztenderd, a már említett két komponensből álló adórátával számolniuk, amely 33%-ot tett ki. A külföldi vállalatoknak a 15%-kal, vagy 24%-kal kellett csupán számolniuk a 33% helyett, attól függően, hogy területileg milyen kijelölt zónában helyezkedtek el. Ám Kína nem csak ezzel a kedvezménnyel próbálta a külföldi vállalatokat az országba csábítani. A külföldi vállalatok a működésük első két évben adómentességet élveztek, valamint ezt a két évet követően három éven keresztül 50%-át kellett csak befizetniük a társaságukat terhelő adónak. (Abbas, 2013)

Jól látható, hogy Kína egészen 2007-ig az adózása segítségével is próbálta a külföldi vállalatokat bevonni a különböző kedvezményekkel, próbált tőkét bevonni az országba, ezzel is elősegítette az ugrásszerű gazdasági fejlődését. Abbas (2013) arra is jól rámutat, hogy milyen fontos szerepet játszott Kínában a high-tech, hiszen az ilyen jellegű cégeknek szintén csak a társasági adójuk 50%-át kellett befizetniük, ha az általuk termelt termékek legalább 70%-át exportálták. 2008-ban azonban megváltozott ez a külföldi vállalatokat támogató szemléletmód, amely a társasági adózás tekintetében nagyon jól megfigyelhető.

2008. január 1-jétől eltörölték a külföldi vállalatoknak kedvező alacsonyabb társasági adórátákat, illetve megszüntették a két éves adómentességet, és az ezt követő három éves 50%-os kedvezményezett időszakot is. Innentől ugyanaz a ráta vonatkozott a hazai és külföldi vállalatokra, amit viszont 33%-ról 25%-ra csökkentettek. A high-tech vállalatok támogatottsága nem változott, 15%-os kulcs vonatkozott innentől kezdve rájuk, ha megfeleltek az előírásoknak. Ezen kívül bevezetésre került egy alacsonyabb 20%-os kulcs, amely az alacsony profittal rendelkező kisvállalatokra vonatkozott. (KPMG, 2008)

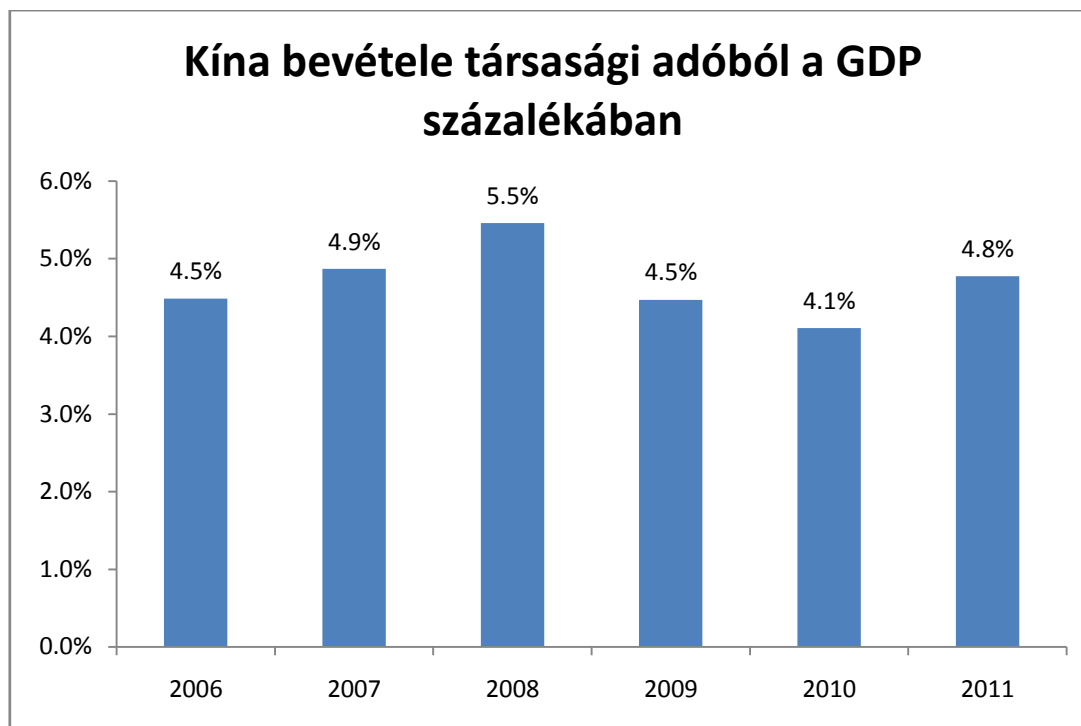
Kína tehát Németországhoz hasonlóan a társasági adó csökkentése mellett döntött, szintén még a válságot megelőzően, 2008 januárjában. Nagy különbség azonban, hogy a csökkentés mellett rengeteg kedvezményt vontak el a külföldi vállalatoktól, a high-tech vállalatok támogatása azonban töretlen maradt.

A 10. és 11. ábrával Kína társasági adóból származó bevételeinek alakulását kívánom szemléltetni. Az 10. ábra millió új tajvani dollárban mutatja számszerűen ezen bevételek alakulását a vizsgált időszakban.

10. ábra: Kína bevétele társasági adóból millió új tajvani dollárban–Saját készítésű ábra
forrás: The ChineseStatisticalAssociation (2012)

A 11. ábra a társasági adóból származó bevételeknek az alakulását mutatja az ország GDP-jéhez viszonyítva.

11. ábra: Kína bevétele társasági adóból a GDP százalékában–Saját készítésű ábra
forrás: The Chinese Statistical Association (2012)

A 2008-as társasági adóreform hatása jól megfigyelhető a 2008-as adatokban. Igaz, 33%-ról 25%-ra csökkentették a társasági adó mértékét, amiből az következhetne, hogy csökken 2007-ről 2008-ra a társasági adóból származó bevétel, ám a külföldi vállalatok fentebb említett kedvezményeinek eltörlése eredményezte, hogy 2007-hez képest ez a bevétel Kína számára 9,6%-kal nőtt. A 2009-es bevétel előző évhez képest történő csökkenése az eddig elemzett országokhoz hasonlóan a 2008-as gazdasági világválsággal magyarázható. A 2008-as bevétel 80,9%-át érte el 2009-es. Ezt a trend a GDP-hez viszonyított társasági adóbevételt ábrázoló 11. ábrán is megfigyelhető. 2007-ről 2008-ra ez az érték 0,6 százalékponttal növekedett, 2008-ról 2009-re pedig 1 százalékponttal csökkent.

A következőkben az eddigi országokra lebontott elemzéssel ellentétben egységesen figyelem meg a társasági adó trendeket a világ különböző régióiban, illetve az egész világon.

4.2. Globális elemzés

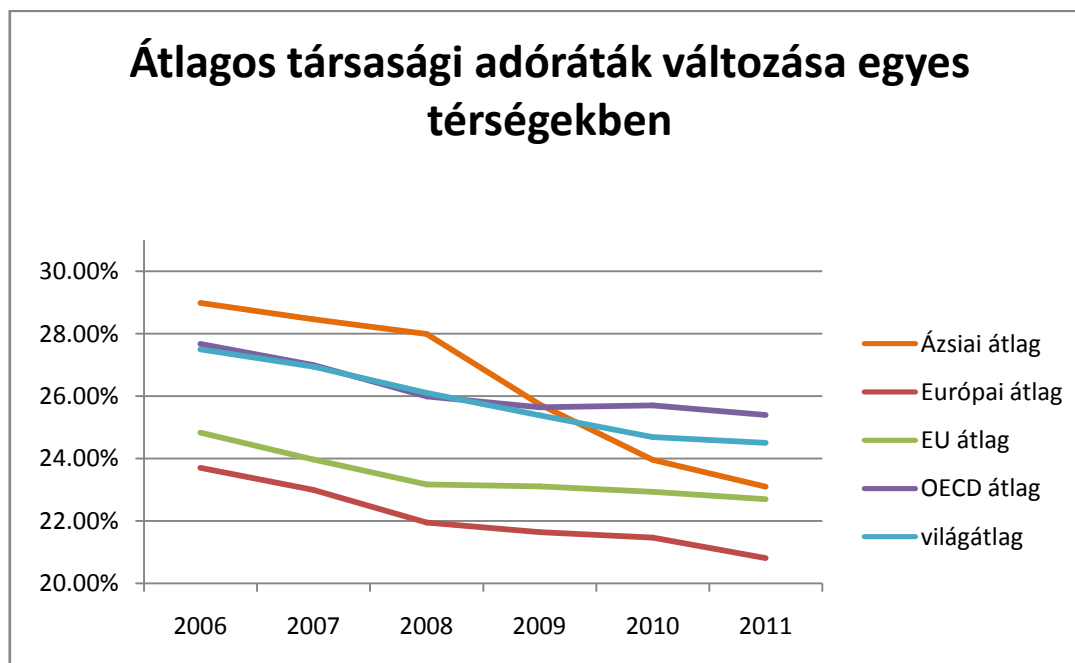
A konkrét országok elemzése után most átfogó képet szeretnék nyújtani a világban, illetve a különböző régiókban megfigyelhető társasági adó változásairól, trendszerűségről.

Az 12. ábrán, amely a KPMG felmérése, adatai alapján készült, láthatjuk, hogy a vizsgált időszakban hogyan alakult az átlag társasági adókulcs az ázsiai régióban, az európai régióban, az Európai Unióban, az OECD országokban, illetve egységesen az elég világban.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ázsiai átlag	28,99%	28,46%	27,99%	25,73%	23,96%	23,10%
Európai átlag	23,70%	22,99%	21,95%	21,64%	21,46%	20,81%
EU átlag	24,83%	23,97%	23,17%	23,11%	22,93%	22,70%
OECD átlag	27,67%	27,00%	25,99%	25,64%	25,70%	25,40%
világátlag	27,50%	26,95%	26,10%	25,38%	24,69%	24,50%

12. ábra: Átlagos társasági adókulcsok 2006-2011 között–Saját készítésű táblázat, forrás: KPMG (2014)

A 12. ábra adatait ábrázolja 13. ábra, amely szemléletesebben mutatja az átlagos adókulcsok változását.

13. ábra: Átlagos társasági adóráták változása egyes térségekben–Saját készítésű ábra, forrás: KPMG (2014)

Az 13. ábrán jól megfigyelhető, hogy a legnagyobb társasági adó csökkenés az ázsiai régióban történt. 2006-ban még a legmagasabb átlagos társasági adórátával rendelkeztek, 2010-ra viszont az OECD átlag és világszint alá kerültek. Erre a jelenségre KPMG (2008) is felhívja a figyelmet, amely szerint a globalizáció hatására már az ázsiai térségnek is szembe kell nézni az adórendszerén egyre növekvő nyomással, így teljesen érthető, hogy Európához és Amerikához hasonlóan ebben a térségben is elkezdtek csökkenteni a társasági adók mértékét, ezzel próbálták vonzóbbá tenni az országot a külföldi vállalatok, befektetők számára, illetve a saját termékeik versenyképességét növelni.

Egyértelműen látható, hogy a társasági adó mértékét az egész világon folyamatosan csökkentik. A kormányok ebből származó bevételekiesésüket az indirekt adók növelésével kompenzálják. Az indirekt adók preferálásának a direkt adókkal szemben az országok részéről több magyarázata is van. Egyrészt a termékekre és szolgáltatásokra felszámított ÁFA például sokkal kiegyensúlyozottabb, kevésbé változó bevételt jelent, hiszen a termékek és szolgáltatások kevésbé mobilabbak és változékonnyabbak a vállalati nyereséghez és munkaerőhöz képest. Ráadásul az indirekt adók gyorsabban beszedhetők, mint a direkt adók. (KPMG, 2009)

A következő érdekesség, ami a társasági adó mértékének csökkenő tendenciájában megfigyelhető, hogy Ázsia kivételével a 2006-2008 közötti időszakban volt a legnagyobb mértékű csökkentés, onnantól kezdve azonban ennek a mértéke csökkent. Ázsia viszont csúszásban van ehhez képest, ennél a térségnél 2008 és 2010 között a legnagyobb mértékű a társasági adó mértékének csökkentése. Ez magyarázható a már fentebb említett okokkal, hogy ennek a térségnek az adópolitikájára történő nyomás később jelentkezett csak, ám számukra is elkerülhetetlen volt a globalizáció miatt.

5. Összegzés

A dolgozatom során feltárt eredmények, adatok alapján kijelenthető, hogy a világon az átlagos társasági adókulcs 2006-2011 között folyamatosan csökkent, és ez a különböző régiókra lebontva is igaz. Nem csoda, hiszen a globalizáció hatására kialakult az egységes világpiac, a tőke mozgásának egyre kevesebb akadálya van, így a vállalatoknak, az országoknak folyamatosan lépést kell tartaniuk, és megőrizniük, növelniük versenyképességüket.

A társasági adókulcs csökkentésével az országok egyrészt vonzóbbá tudják magukat tenni a külföldi vállalatok, valamint a külföldi tőke szempontjából is. Másrészt egy ország számára rendkívül fontos, hogy a vállalatai a világpiacon versenyképesek tudjanak lenni, ezért is alkalmazzák egyre több országban az alacsonyabb társasági adókulcsokat, hogy ezzel is csökkentsék a vállalatok terheit.

A világ különböző régióinak elemzése során megállapítható, hogy az ázsiai térség Amerikához és Európához képest később kezdte el a társasági adócsökkentő politikát. A globalizáció miatt azonban elkerülhetetlen volt, hogy őket is elérje ez a hullám. Kína elemzése során az is kiderült, hogy teljes fordulatot vett az ország 2008-ban, mikortól már nem támogatta a külföldi vállalatokat hihetetlen társasági adókedvezményekkel.

Az Európai Unióban is látható a társasági adó mértékének a csökkenése, azonban érdekes kérdés lehet, hogy hogyan fog alakulni az Európai Unió jövője, vajon képesek lesznek-e a tagállamok számára egységes társasági adórendszer bevezetésére, és ez milyen politikai összetűzésekkel járhat majd.

Ezen változtatások nem jelenthetők ki egyértelműen, hogy a 2008-as válság hatására következtek volna be. A vizsgált országoknál Németországban és Kínában is már 2008 elejétől csökkentett adókulcsot alkalmaztak. Oroszországnál, viszont mint válságkezelő intézkedés vezették be 2009-től az alacsonyabb kulcsot. Megállapítható, hogy a társasági adókulcs csökkentése a gazdasági növekedés fellendítése érdekében alkalmazható fiskális politikai eszköz, példát is látunk rá a világban, azonban az egész világon bejáró társasági adókulcs csökkentő hullám már a 2008-as válság előtt elkezdődött, így nem tulajdonítható a válságnak. A válság negatív hatása a társasági adóbevételek vonatkozásában azonban minden vizsgált országnál jól megfigyelhető.

A társasági adó mértékének fokozatos csökkenése látható a világban, azonban ennek a tendenciának a lassulása is. Úgy tűnik, hogy egyre több ország éri el a számára kívánatos állapotot a társasági adó mértékében, így elképzelhető, hogy a folyamatos, de egyre lassuló csökkenés egyszer csak meg fog állni, és stagnálni fognak ezek az értékek, de erre biztos választ csak a jövő ad majd.

Forrásjegyzék

Abbas, A. Klemm (2013): A partial race to the bottom: corporate tax developments in emerging and developing economies, *International Tax and Public Finance*, 2013 No. 20., p. 596–617

Busching, Thomas (2007): German corporate rate benchmarks low tax states, *International Tax Review*. Vol. 18 No. 8, p. 14.

dr. Bessenyei Gábor, Franyóné Ormándy Mária, Fülöp Andrea, Garai Eszter, dr. Hollósi Krisztina, Juhász Emese, Kotlár Zoltán, Nagy Katalin és dr. Reményi Gábor (2005): EU-tagállamok adózása, Saldo, Budapest, 2005

Dr. Galántainé Máté Zsuzsanna (2006): Adó(rendszer)tan-EU-konform magyar adók, AULA Kiadó, Budapest, 2006

europa.hu (2013): Országok, http://europa.eu/about-eu/countries/index_hu.htm
Letöltés: 2014. március 10.

Földes Gábor (2005): Adójog, Osiris kiadó, Budapest, 2005

Hodžić, Sabina (2011): Harmonization of Corporate Tax – General Guidelines in the EU and Harmonization in Germany, Austria and Italy, *Naše gospodarstvo / Our Economy*, Vol. 58, No. 1–2, p. 64–71.

KPMG (2006): Corporate Tax Rate Survey
<http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/pdfiles/articles/KPMGtaxratesurvey.pdf>
Letöltés: 2014. március 12.

KPMG (2007): Corporate and Indirect Tax Rate Survey 2007
<http://www.in.kpmg.com/pdf/corptaxratesurvey2007.pdf>
Letöltés: 2014. március 12.

KPMG (2008):Corporate and IndirectTaxRateSurvey 2008

<http://www.kpmg.com/CN/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/tax-survey-2008-O-0808.pdf>

Letöltés: 2014. március 12.

KPMG (2009):Corporate and IndirectTaxRateSurvey 2009

<http://www.kpmg.com/LU/en/IssuesAndInsights/Articlespublications/Documents/KPMG-Corporate-Indirect-Tax-Rate-Survey-2009.PDF>

Letöltés: 2014. március 13.

KPMG (2010):Corporate and IndirectTaxRateSurvey 2010

<http://www.kpmg.com/BB/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/Corp-and-Indirect-Tax-Oct12-2010.pdf>

Letöltés: 2014. március 13.

KPMG (2014): Corporatetaxratestable

<http://www.kpmg.com/global/en/services/tax/tax-tools-and-resources/pages/corporate-tax-rates-table.aspx>

Letöltés dátuma: 2014. március 15.

Mészáros Rezső(2010): A globális gazdaság földrajzi dimenziói, Akadémiai Kiadó, Magyarország, 2010

MTA Világgazdasági Kutatóintézet (2009): Világgazdasági súlyponteltolódások in MTA Világgazdasági Kutatóintézet (2009) A globális válság: hatások, gazdaságpolitikai válaszok és kilátások, VKI, Budapest, 2009

OECD (2009a): GoingforGrowth

<http://www.oecd.org/eco/goingforgrowth.htm>

Letöltés: 2014. március 1.

OECD (2009b): Russian Federation, OECD Publication Vol. 2009/6p. 1-171.

OECD (2013a): OECD

Tax Statistics http://stats.oecd.org/BrandedView.aspx?oecd_bv_id=tax-data-en&doi=data-00239-en

Letöltés: 2014. március 16.

OECD (2013b): Taxes on corporate income as a percentage of GDP

http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/taxes-on-corporate-income_20758510-table5

Letöltés: 2014. március 14.

Palánkai Tibor, Kengyel Ákos, Kutasi Gábor, Benczes István és Nagy Sándor Gyula (2011): A globális és regionális integráció gazdaságtana, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2011

Stiglitz, Joseph E. (2000): A kormányzati szektor gazdaságtana, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, 2000

The Chinese Statistical Association (2012): Statistical Yearbook of the Republic of China

<http://eng.dgbas.gov.tw/lp.asp?CtNode=2351&CtUnit=1072&BaseDSD=36>

Letöltés: 2014. március 10.

2010. évi XC. törvény az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról

http://www.complex.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1000090.TV

Letöltés: 2014. március 24.